

Pla d'Acció per a la Inclusió Social

Propostes d'actuació 2013-2015

Pla d'Acció per a la Inclusió Social 2013-2015

2

Elaborat per:

Violeta Piqué López

Mª José Ruiz Botella

Oficina Tècnica VNG Inclusió – Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Novembre 2012

Darrera revisió: Febrer 2014

AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú

Consorci de Serveis
a les Persones

**Generalitat
de Catalunya**

FUNDACIÓ
Desenvolupament
Comunitari

ÍNDEX

1. CAP A LA CIUTAT QUE VOLEM.....	4
2. QUÈ ENTENEM PER INCLUSIÓ/EXCLUSIÓ SOCIAL?.....	5
2.1. Les dimensions de l'exclusió social.....	5
2.2 Què és una “política inclusiva”?.....	6
2.3 Criteris d'innovació per les polítiques d'inclusió social.....	7
3. PRINCIPIS ORIENTADORS DEL PLA D'INCLUSIÓ.....	9
3.1 Objectius generals.....	11
4. METODOLOGIA I FASES.....	12
4.1 Perfils en risc d'exclusió.....	12
4.2 Els moments de ruptura o trencament vital.....	14
4.3 La prioritització d'actuacions.....	15
4.4 El treball en xarxa i les sessions participades	16
4.5 Les entrevistes del “mapa dinàmic”	18
5. PLA D'ACCIÓ.....	20
5.1 Línies estratègiques de treball.....	21
Foment de la participació, el voluntariat i l'associacionisme.....	22
Impulsar l'economia social i l'emprenedoria.....	23
Coneixement, transparència i coordinació.....	24
5.2 Objectius prioritzats i accions inclusives.....	25
Mínims d'inclusió social.....	26
Potencia l'autonomia i la salut mental de les persones.....	28
Mercat laboral inclusiu.....	30
Joves i inclusió social.....	32
5.3 Calendarització i pressupost de les accions.....	34
6. PROCÉS D'AVALUACIÓ.....	43
7. BIBLIOGRAFIA.....	46
ANNEX.....	47
Annex 1: Recull de propostes de les sessions participades per col·lectiu de risc.....	47
Annex 2: Principals resultats de les entrevistes del “mapa dinàmic”	50

1. CAP A LA CIUTAT QUE VOLEM

El present document és fruit d'una feina que comença l'any 2010, quan es posa en marxa l'Oficina Tècnica VNG Inclusió, emmarcada dins del **Pla Local d'Inclusió Social** de Vilanova i la Geltrú. Amb el Pla d'Inclusió s'inicià també el procés de treball conjunt que ha garantit una visió compartida de les dificultats socials de la nostra ciutat i un compromís polític, tècnic i del tercer sector de la ciutat per a abordar-les conjuntament mitjançant un treball transversal i coordinat en xarxa.

En aquests moments, hem d'aprofitar la xarxa i els compromisos generats per definir el **model de ciutat inclusiva** que volem. Malgrat és cert que a nivell local hem d'establir un model de ciutat i n'hem de planificar el seu desenvolupament, hem de tenir en compte que aquest model també està condicionat per dinàmiques i estructures que superen l'àmbit i les competències locals, com és la situació socioeconòmica de Catalunya i de l'Estat i la dinàmica permanent i creixent de confrontació entre necessitats i demandes de la població i els recursos disponibles. Conflueixen a la ciutat, a més, altres actuacions i programes d'agències supralocals, com ara el Consell Comarcal, la Diputació de Barcelona o la Generalitat de Catalunya. Malgrat això, som molt conscients que l'àmbit local és el més proper als ciutadans i ciutadanes.

Gràcies a la Diagnosi de l'Exclusió Social¹ de la nostra ciutat ara disposem d'una fotografia de l'exclusió social a la ciutat, d'informació sobre les **fortaleses i debilitats del nostre municipi** en aquests termes, i de quins recursos disposem per fer-ne cada cop una ciutat més inclusiva i cohesionada socialment. Per afrontar la vulnerabilitat de la població hem de fer especial èmfasi en el caràcter preventiu i proactiu de les accions inclusives, sense deixar d'ocupar-nos d'aquelles situacions més urgents de risc d'exclusió que s'estan donant en aquests moments. En definitiva, es tracta de comptar cada cop amb **més coneixement i més eines** per eradicar l'exclusió social i la pobresa de la ciutat, fer prevenció amb aquella població que es troba en situació de vulnerabilitat social i executar les mesures necessàries per limitar els efectes socials no desitjats del model de la ciutat que volem que sigui Vilanova i la Geltrú.

*Oficina Tècnica VNG Inclusió
Vilanova i la Geltrú, novembre de 2012*

¹ *Diagnosi de l'Exclusió Social a Vilanova i la Geltrú (2011)*

2. QUÈ ENTENEM PER INCLUSIÓ/EXCLUSIÓ SOCIAL?

2.1. Les dimensions de l'exclusió social

Com ja vam conceptualitzar a la Diagnosi², la concepció d'exclusió social amb la que treballam actualment no fa referència únicament als grups de població en situació de marginació severa. L'exclusió social és un concepte dinàmic, un concepte sempre en evolució per adaptar-se a la també canviant realitat social. Així doncs, el fenomen de l'exclusió social és evidentment multidimensional. Ara mateix, podem aproximar-nos-hi teòricament des de tres perspectives complementàries (Brugué, 2010):

• **L'exclusió social com a situació:** Des d'aquesta perspectiva la definim com un **estat de necessitat intensa** provocat per múltiples factors (materials, educatius, laborals, sanitaris, ...). L'acumulació de factors situa les persones en situació d'exclusió social en una marginalitat extrema i sense possibilitats de ser percebuts amb claredat per les administracions. La situació de les persones excloses no troba resposta en les polítiques socials sectorials, pensades sobretot per abordar un problema però incapaces de fer front a un **conjunt de problemes que es manifesten simultàniament** i de forma solapada.

• **L'exclusió social com a risc:** L'exclusió social no és només una intensificació i una acumulació de dèficits personals, sinó que també expressa la debilitat dels recursos per fer-hi front. Per tant, l'exclusió social també es refereix a un **context de soledat de l'individu**, la persona exclosa no és només la persona amb menys recursos econòmics o més pobre, sinó és aquella que sovint viu aquesta situació en soledat, sense relacions socials ni vincles en què trobar suport, sense xarxes socials, amb un capital social molt dèbil, amb **estructures familiars cada vegada més fràgils** i sense valors comunitaris sòlids.

• **L'exclusió social com a procés:** L'exclusió social és la conseqüència de processos socioeconòmics generals que afecten els individus en determinats moments de la seva trajectòria vital. L'exclusió social és un procés que afecta una part significativa de la població que pateix una combinació de **desavantatges socials més o menys greus en un moment del seu curs vital** que la situa en una posició de vulnerabilitat i risc i la pot abocar a processos d'exclusió social més severos.

² *Diagnosi de l'Exclusió Social a Vilanova i la Geltrú (2011)*

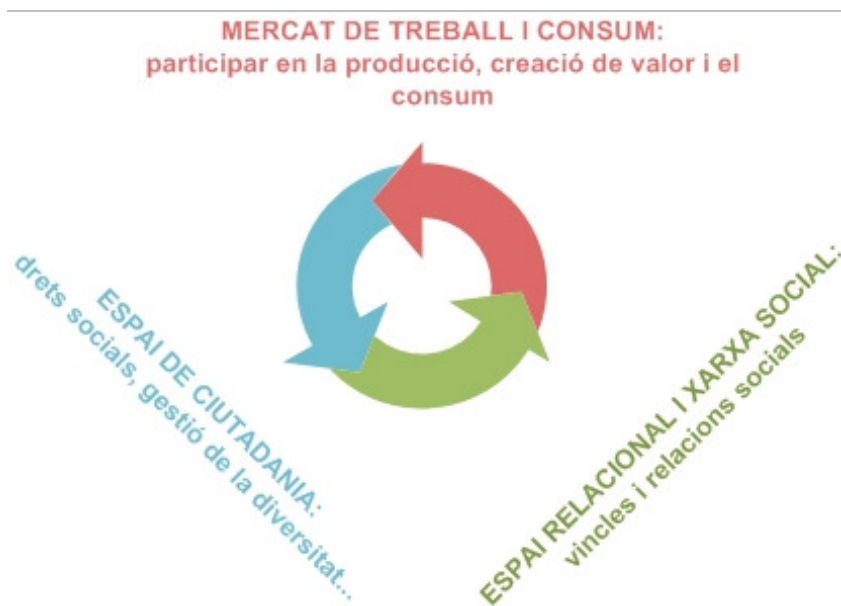
2.2. Què és una “política inclusiva”?

Com ja hem dit en diverses ocasions, la nostra concepció de la inclusió social és molt amplia, entenent que és aplicable a tots els àmbits i en tots moments de la vida. Això pot portar-nos, en ocasions, a pensar en la inclusió social com quelcom ambigu i poc definit, i tenir dificultats per saber què es pot considerar o no una política inclusiva. Intentarem definir aquí, doncs, què entenem quan parlem de que una política pública és inclusiva.

Comencem per la inclusió social. Segons la Guia Metodològica³, el concepte d'inclusió social ens remet a la participació dels diferents sectors de la població en un conjunt social més ampli. Aquesta **participació està delimitada en tres àmbits clau**: el mercat de treball i la producció econòmica, les xarxes socials i relacions i el reconeixement polític de la ciutadania i dels drets associats.

6

Figura 1. Els eixos d'inclusió social

Una política pública, un programa o una actuació municipal tindrà un caràcter inclusiu quan tingui com a **objectiu principal combatre**, ja sigui de forma preventiva o pal·liativa, **un factor que pot provocar una situació de risc d'exclusió social** en un individu o en un col·lectiu, i faciliti la seva inclusió en els espais considerats clau per a la seva integració social.

³ Plans locals d'inclusió i cohesió social. Guia metodològica revisada (2012)

2.3. Criteris d'innovació per a les polítiques d'inclusió social

Les polítiques públiques, els programes i les accions municipals orientades a promoure una major inclusió social poden tenir dues orientacions principals.

- a) D'una banda, poden configurar-se des d'una perspectiva pal·liativa i tenir una **orientació assistencial**, amb la finalitat **d'atendre les situacions d'exclusió** social de determinats individus, grups de població o territoris.
- b) D'altra banda, poden tenir un **caràcter més estratègic** o preventiu i tenir com a finalitat **debilitar els factors generadors d'exclusió** social tant a nivell individual com territorial.

Cal superar aquesta distinció dicotòmica, ja que la complexitat inherent als processos d'exclusió social exigeix que les polítiques d'inclusió social introdueixin diferents criteris d'innovació que permetin un **abordatge integral i transversal al fenomen de l'exclusió** social i a la seva resposta pública.

7

En primer lloc, trobem diverses actuacions que sustenten bona part de la seva política social en intervencions de caràcter assistencial que tenen com a finalitat pal·liar les necessitats d'aquelles persones en situació d'exclusió social. Generalment, aquestes actuacions tenen **un caràcter reactiu** en la mesura que es posen en marxa quan el problema social és un fenomen que afecta part de la població i cal cercar solucions i ajudes amb caràcter urgent. En segon lloc, en altres experiències, trobem que al costat de les actuacions més assistencials també es posen en marxa altres intervencions que tenen **una orientació més anticipativa**, aquestes es plantegen com a finalitat donar suport i ajuda a les persones que es troben en risc d'exclusió social.

Finalment, hi ha d'altres realitats locals que més enllà de combinar les dues perspectives anteriors, també es plantegen promoure **intervencions de caràcter més estratègic** per fer front als processos d'arrel més estructural que generen dinàmiques d'exclusió social. En cap cas aquests tres tipus d'actuacions són excloents, sinó que responen cadascuna a les diferents maneres d'entendre l'exclusió social⁴. A continuació presentem un quadre⁵ amb els **diferents criteris d'innovació** des dels que hem d'articular les polítiques d'inclusió de la nostra ciutat i que poden ser usats també per ajudar-nos a valorar si ens trobem davant un programa o acció inclusiva:

⁴ Veure apartat 2.1 d'aquest document: *Les dimensions de l'exclusió social*

⁵ Basat en la proposta a: *Plans locals d'inclusió i cohesió social. Guia metodològica revisada* (2012) pp.31

Figura 2. Criteris d'innovació per a les polítiques d'inclusió i cohesió social

POLÍTIQUES SOCIALS TRADICIONALS	CRITERIS D'INNOVACIÓ PER A LES POLÍTIQUES D'INCLUSIÓ SOCIAL
Enfocament estàtic Focalització en el conjunt d'individus en situació de precarietat	Enfocament dinàmic Focalització en els processos d'entrada i sortida relacionats amb la precarietat
Perspectiva individualista Focalització estricta en l'individu i la llar	Perspectiva comunitària Èmfasi en les dimensions comunitària i territorial de l'exclusió social
Polítiques homogeneïtzadores Respostes per cobrir necessitats que es consideren homogènies i indiferenciades.	Polítiques sensibles a la diversitat Respostes adaptades a situacions territorialment i socialment diverses
Assistencialisme Polítiques adreçades a pal·liar els efectes de la precarietat	Promoció de l'autonomia Polítiques destinades a promoure el desenvolupament autònom, evitant la dependència de les administracions
Centrades en la renda de les persones Enfocament en la pobresa monetària	Enfocament multidimensional Consideració de tots els factors generadors d'exclusió social
Enfocament reactiu Oferta de serveis com a reacció a problemàtiques concurrents	Enfocament proactiu (estratègic) Polítiques anticipatives i orientades a la transformació estratègica de l'entorn
Enfocament orientat a les conseqüències Atenció centrada en atendre els efectes de la problemàtica	Enfocament orientat a les causes Atenció a les causes o factors generadors de l'exclusió social
Centralització de les polítiques en àmbits de govern supra-local	Foment dels processos de governança local

En definitiva, el Pla d'Inclusió és una eina per millorar la qualitat de vida de la ciutadania de VNG, i es tracta d'una estratègia i una pla de treball local per detectar, intervenir i preveure situacions de vulnerabilitat que es donin o es puguin donar a la ciutat. Aquest pla de treball local comporta un projecte comú de les administracions, les entitats i l'empresariat (vessant de **transversalitat**), afecta la globalitat dels àmbits d'inclusió/exclusió social (vessant d'**integralitat**) i es realitza, en totes les seves fases (diagnosi, disseny i posta en marxa, desenvolupament i avaluació) de forma participada (vessant **participativa**).

3. PRINCIPIS ORIENTADORS DEL PLA D'INCLUSIÓ

Els principis orientadors del Pla d'Acció VNG Inclusió són un conjunt de **criteris generals d'actuació** que configuren la perspectiva des de la qual treballarem, i que orientaran les accions exposades en aquest Pla. Tot i que aquests principis són específics del nostre municipi, s'han tingut en compte per la seva elaboració els definits a escala europea, estatal i autonòmica.

• **Transversalitat i treball en xarxa:** Els processos d'exclusió i inclusió socials són multidimensionals i per tant el seu abordatge i tractament ha de tenir capacitat d'integrar recursos i serveis personals, grupals i comunitaris. Per a això, és imprescindible el **treball transversal entre professionals i el treball en xarxa** de tots els agents socials de la ciutat. Hem d'integrar transversalment la **mirada inclusiva** i no discriminatòria a totes les comunicacions/accions de l'Ajuntament, incloent-hi aquelles accions que contribueixin a l'accessibilitat i el traspàs de la informació entre la ciutadania i l'Ajuntament.

• **Centralitat de la inclusió social:** el benestar de la ciutadania, la millora de la seva qualitat de vida i el combat de l'exclusió social són objectius prioritaris del govern local. Com a tals, han de tenir reflex en el seu funcionament, els seus òrgans, els seus processos i la seva planificació a curt, mig i llarg termini. Instaurar la inclusió com a **prioritat políticotècnica municipal** i prioritzar els recursos municipals tenint en compte els beneficis (in)directes en relació a la inclusió social de la població és especialment important per a poder acostar-nos a la ciutat inclusiva que volem.

• **Inclusió proactiva i preventiva:** La inclusió proactiva és la que analitza l'entorn i la zona i és capaç d'influenciar en el context, per convertir-lo en un context més inclusiu. Una part de la intervenció social és més aviat reactiva, és a dir, intenta operar sobre els problemes un cop es presenten, però la inclusió social no és una fita que es pugui assolir planificant únicament a curt termini, ja que la millor tasca inclusiva és aquella que s'avança als factors d'exclusió i que atura la vulnerabilitat social. Per això, la **prevenció i la planificació estratègica** són pilars bàsics d'aquest pla i estaran presents en moltes de les accions que se'n derivin.

• **Complexitat territorial i proximitat:** L'exclusió social és un concepte multicausal, que afecta a tot tipus de territoris i col·lectius però que en cada zona es

manifesta de determinada manera. Per tant, s'ha de tenir en compte **la complexitat i les especificitats de cada territori** a l'hora d'abordar-la.

- **Participació i comunitat:** Un pilar bàsic per considerar una persona inclosa en el seu entorn és que participi de la vida de la seva ciutat i de la comunitat. Per tant, les accions inclusives han de **capacitar les persones en tant que agents actius** del seu procés d'integració a la societat. Alhora, la participació implica l'enfortiment de les xarxes socials i de les dinàmiques comunitàries.

- **Gestió de la diversitat:** aquest pla basa les seves accions en una gestió que té cura de la diversitat cultural, religiosa, de color de pell, de pertinença ètnica i d'origen nacional. Per tal de, cada cop més, hem d'**adaptar els nostres serveis a la realitat social de la ciutadania** per a la que treballem.

- **Adaptació al cicle vital de les persones:** igual que el gènere i la procedència, l'edat afecta de manera transversal a tots els processos d'exclusió social. Així doncs, hem d'adaptar les polítiques ja no al cicle vital entès com l'edat de les persones sinó a **l'etapa del cicle vital en la que es troben**, ja que dues persones exactament de la mateixa edat, poden estar en etapes totalment diferents i, per tant, poden presentar necessitats diferents.

- **Sostenibilitat ambiental:** les accions i actuacions contemplades en aquest pla es realitzaran en consonància amb els criteris de respecte al medi ambient i al desenvolupament sostenible. A més, la **sensibilització i formació en temes mediambientals** han de ser també objecte de treball.

- **Tecnologies de la Informació i la Comunicació:** el pla ha de contemplar la incorporació de TIC, especialment de cara a aquells col·lectius que n'han quedat més allunyats o que presenten dificultats d'accés i d'**adaptació a les noves tecnologies**. Hem de tenir molt en compte *l'esclatxa digital*.

3.1. Objectius generals

La situació actual situa una majoria de la ciutadania a **nivells de risc elevats**, per empobriments deguts a la pèrdua d'ingressos, trencaments dels lligams familiars i comunitaris o la conjunció de diversos factors que intervenen en el que s'anomenen els trencaments vitals (o biogràfics). En aquests moments són profunds els **canvis en el teixit socioeconòmic**, i modifiquen a gran velocitat els pilars de la societat del benestar. Per això les accions no poden limitar-se a actuar de forma reactiva sobre els problemes que sorgeixen, sinó que també **cal prevenir les situacions d'exclusió** centrant-nos en les situacions de vulnerabilitat.

En aquest context, la inclusió social presenta un **dobte objectiu**:

- 1) **Atendre de forma prioritària i urgent, aquella població que es troba en situació d'exclusió, i**
- 2) **Atendre de forma prioritària i no tant urgent, les persones que es troben en risc d'exclusió, o el que és el mateix, aquella població més vulnerable socialment.**

La pobresa i el risc d'exclusió s'han diversificat i fan més difícils el seu abordatge amb les eines tradicionals, sobretot quan els recursos disponibles són cada dia més escassos i anticipen un llarg període de recessió econòmica i de pèrdua d'estabilitat del mercat laboral. Per primera vegada, i de manera generalitzada, es detecta des de Serveis Socials i altres serveis municipals tot un seguit de persones i col·lectius que gaudien fins fa poc d'uns nivells de benestar i de protecció considerats adequats, i que ara es troben en evident risc d'exclusió.

És un canvi estructural, que combina els col·lectius en risc més previsibles amb els més imprevisibles, i que necessita per tant de canvis estructurals en la seva prevenció i tractament. Cal enfocar la inclusió social, llavors, com un **objectiu principal i central de la política municipal**, i que condiona i implica la totalitat de les àrees de govern i el conjunt de la ciutadania. Dit d'una altra manera, un Govern municipal té com a principal objectiu treballar per la inclusió de la seva ciutadania, en **un esforç conjunt** amb les entitats, les institucions i les diverses àrees i serveis municipals.

4. METODOLOGIA I FASES

La proposta que teniu a les mans és el resultat d'un procés que comença amb la posada en marxa de l'Oficina Tècnica d'Inclusió Social a finals de l'any 2010 amb el suport de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona. Per tal d'emmarcar el punt de sortida (On som? Amb quins recursos comptem? Com funcionem?), al llarg de l'any 2011 es van realitzar diverses **sessions participades** amb els treballadors/es municipals, les entitats de la ciutat i els professionals de serveis socials. Paral·lelament es va realitzar una investigació qualitativa centrada en la perspectiva de les **trajectòries de vida** i en la detecció dels moments de trencament i les estratègies de resiliència de les persones. Fruit de tota aquesta informació és la **Diagnosi de l'Exclusió Social** a Vilanova i la Geltrú, que va confirmar i concretar els punts més febles de la nostra ciutat i els col·lectius en risc però també les potencialitats que tenim per a fer-hi front.

12

Aquestes dades quantitatives i qualitatives van servir de base per al treball participatiu amb tècnics i tècniques municipals d'aquest any 2012. A partir del treball dels **fets i problemàtiques** detectades en el decurs de la realització de la Diagnosi, s'ha realitzat una prioritització d'allò que s'havia de treballar de manera més urgent durant els propers anys i s'ha treballat en generar propostes i suggeriments d'estratègies i accions per a fer-ne front. Simultàniament, s'han realitzat un total de **20 entrevistes a agents socials** clau, entre els mesos de maig-juliol de 2012, amb l'objectiu d'aprofundir en la visió de la gestió dels recursos i en els mecanismes de coordinació existents. Es presenten, a continuació, els principals resultats de les diferents fases, que conflueixen, a l'apartat següent, en la definició dels objectius marc i les objectius prioritaris i el seguit d'accions a impulsar en els propers anys.

4.1. Perfils en risc d'exclusió social

El quadre que mostrem en aquest apartat és una síntesi dels resultats obtinguts en la Diagnosi de l'Exclusió Social de la ciutat, en que es van identificar **8 grups de població especialment vulnerables** actualment, els col·lectius que poden caure en l'exclusió social i les problemàtiques amb que es troben.

Figura 3. Població en risc d'exclusió social a Vilanova i la Geltrú

POBLACIÓ VULNERABLE	COL·LECTIU DE RISC	PROBLEMÀTICA
Persones amb dificultats per les seves discapacitats i dependència	Gent gran	
	Infants i adolescents	
	Persones amb discapacitats psíquiques i físiques	dificultats de convivència
	Persones amb malaltia mental	estigmatització social
	Persones amb drogodependències	manca d'inserció laboral
	Persones amb patologia dual	manca d'activitats de lleure i oci
Persones que viuen soles	Persones amb mobilitat reduïda	solitud
	Gent gran	dificultats d'autonomia
	Persones amb malalties mentals	dependència
	Persones soles sense xarxa relacional	rebuig social
	Persones amb discapacitat	agreujament de les càrregues familiars per la crisi
		problemes econòmics
Famílies amb dificultats econòmiques	famílies monoparentals	sobreendeutament
	 majors de 45 anys	tensions familiars
	persones en atur	dificultats d'adaptació a la nova situació d'atur
		dificultats de conciliació familiar - laboral
Persones aturades	persones en atur	
	nous perfils de pobresa	pèrdua poder adquisitiu
	classe mitjana	atur de llarga durada
	persones amb manca o baixa qualificació professional	manca capacitat d'estalvi
	 majors de 45 anys	manca d'ingressos
	mestresses de casa	
Persones amb dificultats en el procés educatiu	Joves	desmotivació
		pocs límits de contenció
		manca de suport familiar
		actes d'incivisme
	Generació ni-ni	manca cultura política
		atur
Persones amb dificultats en el procés educatiu	Població en general	abandonament escolar
		analfabetisme
		dificultats amb l'idioma
		dificultats d'aprenentatge
		crisi de valors i referents
		manca d'adaptació a les noves tecnologies i societat de la informació
Persones amb dificultats per accedir a l'habitatge	famílies i persones afectades per la crisi econòmica	perdre l'habitatge o no disposar
		habitatges que no compleixen condicions habitabilitat
		amuntegament
		habitatges plurifamiliars
Persones amb càrregues familiars o nouvingudes	Dones migrades	maltractaments
	Famílies monoparentals encapçalades per dones	dificultats d'inclusió social
		violència econòmica
	Dones grans	aïllament familiar
	problemes de conciliació	
	dificultats de relació	
	manca d'autonomia	

Persones nouvingudes amb dificultats d'adaptació	Nouvinguts no comunitaris	desconeixement del barri i dels recursos de la ciutat pèrdua de feina
	Població magrebina	manca de xarxa familiar desconeixement de l'idioma estrangeria irregular

4.2. Els moments de ruptura o trencament vital⁶

Tal i com hem vist en apartats anteriors, els processos d'exclusió social són el resultat de l'acumulació d'un seguit de situacions de desavantatge en diversos àmbits que afecten la vida quotidiana d'un individu. Al llarg de la vida de les persones, es produeixen fets que, en funció de com se'ls faci front i siguin resolts, poden desembocar en trajectòries de major vulnerabilitat i risc. Cada societat té pauta una certa seqüència d'esdeveniments que permeten a un individu transitar pels diferents estadis vitals d'una forma normal i ordenada. Cada cop que aquesta seqüència s'altera es produeix un **trencament en la trajectòria de vida** esperada d'un individu que altera la seqüència normal.

14

Les trajectòries vitals dels individus en la nostra societat s'han tornat més inestables pels canvis que s'hi han produït i aquests moments de ruptura esdevenen més traumàtics en un context de crisi dels estats del benestar i poden desencadenar processos d'exclusió social. Esdeveniments com perdre la feina, una separació o divorci, un accident o la pèrdua de l'habitatge, a tall d'exemple, no comporten de per si situacions d'exclusió, dependrà de com es gestionin individualment aquestes situacions traumàtiques i quin sigui **el suport que rebí l'individu** per part de les xarxes socials i les institucions. Els **principals moments de ruptura detectats** en la recerca de les trajectòries de vida són els següents:

- **Ruptures relacionals**
- **Patiment d'algun tipus de maltractament**
- **Addiccions**
- **Pèrdua de la feina**
- **Migracions**
- **Abandonament dels estudis**

Aquest enfocament analític ens permet una major comprensió dels processos d'exclusió social en els individus i hi aporta més riquesa en la mesura que contempla totes les dimensions possibles de l'exclusió social.

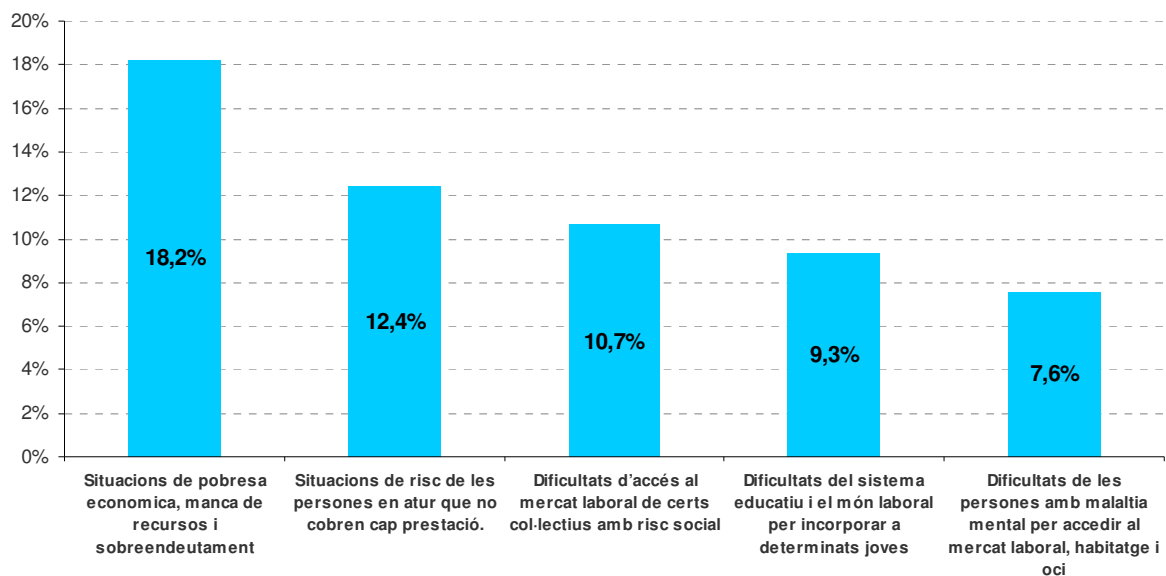
⁶ Veure resultats de la recerca a: *Trajectòries d'Exclusió Social a Vilanova i la Geltrú* (2011)

4.3. La prioritització d'actuacions

Durant la fase d'elaboració de la Diagnosi, es va treballar de manera participada en una detecció de les problemàtiques relacionades amb l'exclusió social. Com a punt de partida per al procés de creació del Pla d'Acció es van extreure els **22 fets** que van ser remarcats com a més importants en el document de Diagnosi. Per tal de prioritzar en quins d'aquests hem de centrar més els esforços, es va fer arribar un **qüestionari als agents socials de la ciutat** (administracions, entitats, sindicats, cossos de seguretat, ...) en que es demanava a cadascun que assenyalés els 6 fets més importants de cara a treballar en el Pla d'Acció per a la Inclusió Social.

Figura 4. Situacions prioritzades per treballar en el pla d'acció

Fets més importants a treballar en el Pla d'Acció per a la Inclusió Social

S'han fet 219 prioritzacions, de 37 agents socials de la ciutat. Agrupant els fets que han estat considerats més urgents a tractar, el resultat és **que les situacions que necessiten més urgentment accions** a la nostra són:

Figura 5. Resultats de la prioritització de problemàtiques a la nostra ciutat

1. Situacions de **pobresa econòmica**, manca de recursos i sobreendeutament i situacions de risc de les **persones en atur**.
2. Dificultats d'accés al mercat laboral de certs **col·lectius amb risc social**.
3. Dificultats del sistema educatiu i el mercat laboral per incorporar a determinats **joves**.
4. Dificultats de les **persones amb malaltia mental** per accedir al mercat laboral, habitatge i oci.

Tal i com es pot observar, hi són presents nous i antics perfils poblacionals, dintre d'una diversitat que té com a denominador comú les enormes **dificultats d'inserció al mercat laboral** de persones de totes les edats, amb o sense experiència prèvia. La complexitat i multicausalitat d'aquestes situacions, que de vegades afecten famílies senceres sense cap ingrès, requereix d'un gran esforç de coordinació i transversalitat a tots nivells: Entre els òrgans de l'Administració Pública i amb el teixit empresarial i el Tercer Sector.

4.4. El treball en xarxa i les sessions participades

A partir del sociograma elaborat en la fase de Diagnosi, s'ha identificat el punt de partida de la xarxa d'entitats i agents socials que treballen per a la inclusió i s'han establert els actors centrals de la xarxa, els millors connectats, i aquells que encara no tenen un contacte prou fort. Paral·lelament a aquest procés, s'ha fet un treball en xarxa amb els diversos agents socials de la ciutat. Aquesta xarxa es va a començar a gestar en la primera fase del Pla, amb les diverses sessions participades de la Diagnosi, en que es va mobilitzar l'administració local i tots els seus departaments/serveis, les entitats de la ciutat (especialment aquelles vinculades a temes socials), la ciutadania i altres recursos i serveis públics i privats, tot i que seguim treballant perquè encara queden incorporacions importants.

A la hora de construir i treballar aquesta mena de "xarxa per a la inclusió", ens basem en la idea de que el treball en xarxa no pretén ser una estratègia reactiva davant de les problemàtiques, sinó que ha de ser percebut **de manera constructiva i positiva**, no centrar-se exclusivament en el cercle de "preocupacions" dels seus membres sinó en aquells

aspectes –ja siguin problemes o no– en que els **agents poden tenir capacitat d'acció i d'influència** (Subirats; Albaigés, 2006).

Així doncs, aquesta segona fase d'elaboració del Pla d'Acció per a la Inclusió ha contemplat, seguint la línia de treball de la fase anterior, diversos moments participats amb el conjunt d'agents socials de la ciutat, de tal manera que el contingut de les accions que proposem en aquest document ha estat **fruit de les aportacions recollides** en aquestes sessions. S'han dut a terme tres sessions de treball: amb tècnics/es de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, amb les entitats socials de la ciutat i amb tots/es els i les professionals dels serveis socials municipals. En totes les sessions s'ha posat de manifest la **vessant multifactorial de l'exclusió social** com a nou enfocament a tenir en compte a l'hora d'abordar les problemàtiques que se'n deriven.

Respecte als resultats de les sessions, una primera conclusió apunta a la necessitat d'una **millor coordinació i treball en xarxa** en el sí de l'Administració i amb el conjunt de la ciutadania, associada o no, en l'horitzó d'un treball en xarxa i d'un treball comunitari que prioritzi l'atenció integral de les persones i les famílies en risc d'exclusió social. Respecte al món associatiu, tot i l'alt nombre d'entitats al municipi, manquen més canals adequats de coordinació, coneixement mutu entre totes les entitats i un veritable treball en xarxa, per la qual cosa de vegades es produeix duplicitat de recursos, o no s'arriba a un col·lectiu determinat. Les propostes apunten, sobretot, a la creació de **mecanismes estables de coordinació i de trobada** i a l'abordament de casos conjuntament.

D'altra banda també hi ha aspectes millorables en la coordinació i el treball en xarxa entre aquestes entitats i l'Ajuntament. Les entitats aposten per una major presència institucional, la utilització dels mitjans de comunicació municipals i l'aprofitament de les noves tecnologies per a la **coordinació permanent**. En aquest sentit, cal dinamitzar i donar empenta a les eines que ja existeixen com el **portal web d'entitats de la ciutat**. A més, es subratlla l'optimització dels recursos, propis i/o existents en el territori o fora d'ell, per tal de confluïr en la dotació de solucions per a les diferents problemàtiques. Aquesta optimització requereix d'un **acurat coneixement dels recursos** –mapa o catàleg de recursos–, els referents, els mecanismes, els circuits per dotar l'estructura municipal de més agilitat en la prevenció i la resolució de les situacions de pobresa.

Calen, per tant, eines de **coneixement i anàlisi de la realitat canviant** que exigeix dels recursos tècnics i humans del municipi i d'una acurada posta al dia i formació en tècniques i abordaments de l'exclusió social, així com de la **recollida sistemàtica de dades** dels

diferents serveis. Al mateix temps, s'aposta de manera unànim per una **clarificació i simplificació dels tràmits administratius**, la qual cosa inclou processos d'horitzontalitat, coordinació externa i interna i la posta en marxa de mecanismes, com ara taules, que integrin i **relacionin els diversos recursos existents**.

Es destaca també la necessitat de generar un **canvi global de valors** i dinàmiques de treball, de forma general en la societat, més enllà de les propostes de treball concretes, sobretot la rellevància de la sensibilització i del reforç de la consciència comunitària. També van haver-hi veus en el sentit que les “retallades” en prevenció i en atenció són una hipoteca pel futur i que cal analitzar bé els beneficis de les actuacions i recursos a llarg termini. Les retallades d'avui són un perjudici per demà, en el sentit de que cada no-actuació és una pèrdua, ja que generarà un cost futur (cost d'oportunitat).

El fruit de tot aquest treball són les accions inclusives que ha estat elaborades en aquest document i que per tant constitueixen la nostra proposta de Pla d'Acció per a la Inclusió Social. Podeu consultar el recull literal de **propostes concretes a l'Annex 1** d'aquest document.

4.5. Les entrevistes del “mapa dinàmic”

El treball de camp realitzat entre els mesos de maig-juliol de 2012 complementa les tècniques anteriorment presentades. S'han realitzat **18 entrevistes**, 13 de professionals de l'Ajuntament de Vilanova, i la resta d'entitats i serveis relacionats amb els àmbits prioritaris assenyalats en fases anteriors. En tots dos casos, han predominat aquelles persones no entrevistades amb anterioritat per l'Oficina Tècnica de VNG Inclusió.

Els objectius de les entrevistes han estat els següents:

- Conèixer les **característiques dels serveis/programes**.
- Conèixer l'**evolució dels serveis/programes** i públic diana a què s'adrecen en els darrers anys.
- Elaborar un llistat de **bones i males pràctiques** de treball comunitari i en xarxa al municipi, ja siguin de l'Administració i/o les entitats que hi presten serveis.
- Recollir **propostes de millora** del treball en xarxa i d'optimització dels recursos disponibles.

Tot i que el llistat no ha estat exhaustiu, sí que s'ha aconseguit informació molt valuosa i propostes per millorar el treball en xarxa i l'eficàcia dels recursos disponibles en l'àmbit de la inclusió social al municipi, l'objecte d'aquest treball de camp, que evidentment s'han inclòs en aquest document de Pla d'Acció. S'ha intentat, per tant, recollir aportacions, suggeriments i crítiques constructives que **millorin i optimitzin els recursos municipals** per prevenir i combatre, de manera general, les problemàtiques relacionades amb els àmbits d'exclusió social, i de manera particular aquelles assenyalades com a prioritàries.

Podeu consultar els **resultats més concrets a l'Annex 2** d'aquest document. Com ja hem dit, aquests resultats han estat integrats amb la resta de propostes recollides durant les sessions participades. Les propostes finals de les persones entrevistades posen l'accent en **l'empoderament de la ciutadania** i el reforç de la seva autonomia i poder de decisió i d'organització, la **millora de la informació** i de l'accés i gaudi d'aquesta i a una tasca de xoc necessària: **el treball preventiu** com a forma eficaç de minimitzar o evitar els efectes de l'exclusió social. A continuació presentem un quadre amb els principal motius pels quals els entrevistats/ades assenyalen una acció com a **bona o mala pràctica**, en forma de punts forts i punts febles de la coordinació a la nostra ciutat.

19

Figura 6. Punts forts i febles de la coordinació a la ciutat

Simplifiquen els tràmits i les portes d'entrada dels usuaris en el sistema.

Es treballa entre diferents departaments, àrees i/o regidories i/o entitats.

Optimitzen els recursos existents, orientant-los a una mateixa finalitat.

Serveixen de punt de trobada, planificació i execució de diferents professionals.

No es planifica de manera acurada i coordinada entre els diferents serveis, i les entitats i agents supramunicipals.

Manca de rellevància al treball preventiu i al carrer amb col·lectius com ara la gent jove.

Existeix competència pels recursos entre entitats i, fins i tot, àrees municipals.

Falten referents clars i directives en una mateixa direcció.

No existeixen mecanismes clars de coordinació i de treball en comú envers les famílies i els usuaris.

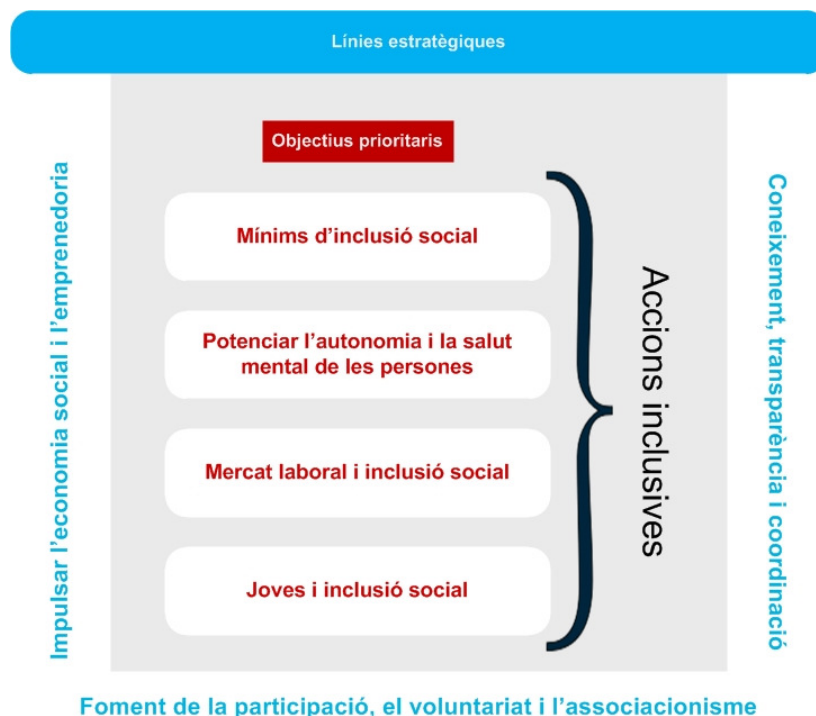
5. PLA D'ACCIÓ

En aquest apartat us presentem un **recull elaborat de les propostes** que han anat prenent forma al llarg d'aquests dos anys i que són resultat directe de les vostres necessitats, propostes, crítiques i/o suggeriments. Diem “vostres” perquè sentim que molts col·lectius de la nostra ciutat, d'una manera o altra, han estat convidats i han pogut fer la seva aportació a aquest pla d'acció. Sabem que queda molt a recórrer en el camí de la participació i el treball en xarxa, però estem convençudes de que hem fet un primer petit gran pas en aquest sentit. Aquestes accions que us presentem a continuació, són el fruit d'aquest camí que hem començat a obrir tots plegats.

Les accions estan dividides en dos eixos, en primer lloc hi ha les **línies estratègiques**, que representen la base o marc sobre la que s'estructuren els **objectius prioritaris**, que són aquells aspectes inclusius en que la nostra ciutat necessita una acció més urgent, i que estan relacionats, en gran mesura, amb els tres col·lectius que s'han prioritzat aquest any: **persones en atur i famílies amb pobresa, persones amb malaltia mental i joves ni-ni.**

20

Figura 7. Estructura del Pla d'Acció

Cal assenyalar que el Pla d'Acció té una **vocació de ciutat**, ja que no és (només) un pla de VNG Inclusió, de Serveis Socials o de l'Ajuntament de Vilanova sinó que són accions necessàries per encaminar-nos cap a una ciutat més inclusiva i que, per tant, afecten a

l'administració, als diversos agents socials i econòmics i al conjunt de ciutadania que hi formem part. Amb això, volem dir que si bé són programes que s'hauran gestat en el marc del pla d'inclusió, cada acció tindrà el seu agent/entitat/servei responsable o "impulsor" i uns altres agents "implicats" o participants. En alguns casos aquest agent responsable és VNG Inclusió, però en la moltes ocasions són altres els responsables i participants.

Tot i que, per descomptat, es comptarà en tot moment amb el suport de la Oficina Tècnica VNG Inclusió, que vetllarà perquè les accions es dugin a terme, per al seu correcte desenvolupament, és necessari que s'impliqui la ciutat al complet. La idea és que les accions proposades en aquest pla, degudament revisades de manera regular, siguin el **llegat del Pla d'Inclusió**, i que, com a tal, en un futur s'arribi al punt en que funcionin autònomament impulsades pels impulsors corresponents.

5.1. Línies estratègiques de treball

A partir de les conclusions de la diagnosi (com som?) i del model de municipi inclusiu que s'ha consensuat amb el conjunt d'actors del municipi (com volem ser?) hem establert les línies de treball estratègiques del Pla d'acció, que són el conjunt d'objectius que serviran de marc als objectius prioritaris que es treballaran i les seves accions i intervencions concretes. Aquestes línies estratègiques pretenen, d'una banda, adequar l'orientació de les polítiques municipals inclusives, i d'altra banda servir **d'estructura per a les mesures i canvis organitzatius** que permetin anticipar-se i fer front als reptes actuals i futurs de la inclusió social. Cada línia estratègica s'acompanya dels objectius específics i de propostes d'actuació.

Línia 1

Foment de la participació, el voluntariat i l'associacionisme

Fomentar la participació descentralitzada, el voluntariat i l'associacionisme de la ciutadania com a exercici de co-responsabilitat i aprofundiment democràtic.

Objectius específics

1.1. Fomentar la participació social de les persones, entitats i associacions del municipi.

1.2. Fomentar el voluntariat entre tots els grups socials i generacionals.

1.3. Donar suport i veu a les entitats i associacions del municipi, especialment aquelles que tenen com a objectiu combatre l'exclusió social.

Accions

1a) Organitzar un **acte públic d'adhesió al Pla d'Inclusió** en que els agents político-socials de la ciutat signin públicament la seva adhesió i col·laboració.

1b) Creació d'un **Grup Assessor de Ciutadans/es** com a òrgan consultiu sobre polítiques/accions inclusives. Utilització del Registre Ciutadà. Treballar en donar una resposta/devolució de manera ràpida a la ciutadania.

1c) En el marc de la Mesa d'Entitats Socials impuls d'una **Borsa o xarxa de voluntariat** social, que derivi persones interessades i promogui noves formes de voluntariat a la lluita contra l'exclusió social.

1d) Promoure la **responsabilitat social del personal municipal** a través de fomentar el voluntariat social entre el personal que treballa a l'ajuntament.

1e) Descentralitzar algunes **actuacions i informacions de VNG Inclusió** per barris, escoles, instituts o AAVV per tal d'evitar que el centre de la ciutat esdevingui el nucli inclusiu i la perifèria una zona de marginalitat informativa.

1f) Potenciar **l'ús dels centres cívics** i altres recursos i dotacions municipals especialment per a col·lectius en risc social i per a les entitats que s'hi dediquen.

1g) Establir **espais virtuals de feedback amb la ciutadania** a través de la pàgina web de VNG Inclusió (enquestes., bústia suggeriments...) i facilitar a les entitats i associacions del municipi un espai d'interlocució i intercanvi d'informació.

1h) Buscar estratègies paral·leles a la participació on-line per tal de que aquelles

persones amb **dificultats d'accés a les TIC** no quedin al marge. Impulsar estratègies de participació a través de SMS al telèfon mòbil per tal de que arribin al major nombre de persones possibles.

Línia 2

Impulsar l'economia social i l'emprenedoria

Afavorir i promoure la innovació, l'emprenedoria social al municipi, l'autoocupació, el cooperativisme i la iniciativa social.

Objectius específics

2.1. Promoure la innovació i l'emprenedoria social com a nou jaciment d'ocupació.

2.2. Donar suport a l'autoocupació i el cooperativisme local.

3.3. Fomentar la iniciativa social i l'economia social i solidària.

Projectes d'intervenció

2a) Estudiar la viabilitat d'establir un sistema de **microcrèdits** en col·laboració amb entitats financeres presents al territori per a la posta en marxa de negocis d'autoocupació.

2b) Promoure i desplegar el **Mapa de l'emprenedoria**, donant suport a iniciatives d'autoocupació i microempresa a través dels diferents espais cowork temàtics contemplats

2c) Organitzar sessions estables sobre creació d'empreses, cooperativisme i temes d'interès per a empresaris/es i emprenedors/es.

2d) Incentivar amb desgravacions fiscals i impositives la creació **d'empreses d'iniciativa social i d'inserció social.**

Línia 3

Coneixement, transparència i coordinació

Garantir la generació i transferència de coneixements sobre la inclusió/exclusió al municipi

Objectius específics

3.1. Idear i posar en marxa un *Observatori Social per a la Inclusió de Vilanova i la Geltrú*

3.2. Establir un espai municipal de recull de dades dels serveis de l'Ajuntament

3.3. Donar més visibilitat a les accions inclusives i bones pràctiques que tenim a la ciutat

3.4. Avaluar de manera participada el Pla d'Inclusió Social i analitzar l'impacte quantitatiu i qualitatiu de les accions inclusives al municipi.

Projectes d'intervenció

3a) Mantenir i potenciar que cada servei municipal reculli dades internes i establir un **mecanisme comú de recollida, tractament i anàlisi de dades** de l'Ajuntament i un espai que les centralitzi. Establir una bateria d'indicadors consensuada entre serveis municipals i entitats. **Actualitzar la Diagnosi de l'Exclusió Social** trimestralment en els indicadors que així ho permetin, a partir d'aquesta informació consensuada.

3b) Creació d'una **pàgina web pròpia de VNG Inclusió**, que esdevingui font d'informació i coneixement i un recurs útil per a tècnics/es i ciutadania i **mantenir-la actualitzada** amb notícies, articles, enquestes d'interès i opinions de la ciutadania.

3c) Seguir impulsant la presència de VNG Inclusió a les **xarxes socials** (Facebook, twitter,...) així com la seva utilització per a la difusió d'informació i coneixement d'interès per als seguidors.

3d) **Oferir estudis concrets** i dades actualitzades sobre exclusió a la ciutadania i professionals.

3e) Fer una **Jornada** anual de l'Exclusió Social al municipi. A més, organitzar cada any com a mínim una **activitat conjunta de formació** entre professionals municipals, no municipals i voluntariat i entitats del municipi al voltant de la inclusió social.

3f) Creació d'un **Catàleg de Recursos inclusius on-line** que esdevingui una eina

pública i actualitzada.

3g) Dinamitzar el **bloc del portal d'entitats** i de la Mesa d'Entitats.

3h) Crear un **sistema d'avaluació del Pla**, de manera permanent i continuada, amb la participació dels agents socials, per tal de redefinir i planificar noves accions amb caràcter anual.

5.2. Objectius prioritzats i accions inclusives

A continuació presentem els objectius inclusius del nostre municipi i les accions que proposem per a assolir-los. De la mateixa manera que les línies estratègiques, estan plantejats en forma d'esquema, en que el primer nivell representen els objectius generals, els segon nivell els objectius específics i en tercer lloc les accions que desenvoluparan cada objectiu específic o operatiu. Hem intentat que tant els objectiu operatius com les accions siguin d'una certa concreció i especifiquin les intervencions efectives que es promouran per assolir cada prioritat. La idea és que aquests objectius operatius siguin **fites específiques i mesurables**, per a poder fer-ne la posterior avaluació i poder determinar què s'ha completat.

Redactar aquest apartat ha constituït un repte per al pla d'inclusió, ja que volíem traslladar les propostes recollides a les sessions de treball participades a accions assolibles tenint en compte la situació actual i els recursos disponibles. Així doncs, intentem presentar-vos uns objectius ambiciosos però pensem que realistes i orientats a uns resultats el més concrets possibles.

Objectiu Prioritari 1 (4)

Mínims d'inclusió social

Garantir un nivell mínim d'inclusió social i treballar la prevenció de les situacions d'exclusió i pobresa al nostre municipi així com la dependència d'ajuts econòmics

Objectius específics

4.1. Treballar una resposta conjunta de l'Ajuntament front les famílies amb més dificultats del municipi

4.2. Millorar la comunicació i relació entre les entitats del municipi per realitzar accions conjuntes i/o complementàries front la pobresa

4.3. Apostar per un model residencial sostenible i adequat a les condicions socioeconòmiques de la ciutat

4.4. Potenciar les relacions comunitàries i les estratègies de resiliència davant les dificultats

Projectes d'intervenció

4.1a) Impulsar la realització del **Pla d'Infància** que prioritzi actuacions per la igualtat d'oportunitats dels infants. Seguir treballant amb la Taula Comarcal d'Infància.

4.2a) Ampliar la **Mesa d'Entitats Socials** a més entitats i temes inclusius amb prospecció d'iniciatives municipal pel suport a les famílies amb més dificultats.

4.2b) Impulsar la reconversió amb un canvi de model del **Banc de Queviures**. Seguir impulsant campanyes de recollida de roba, etc.

4.2c) Estudiar la viabilitat d'un **menjador social** públic o en col·laboració amb les entitats a la ciutat que formen part de la Mesa d'Entitats de la ciutat. Fer una anàlisi de la situació dels infants i la **cobertura** de menjadors escolars.

4.3a) Potenciar el servei de l'Oficina Local d'Habitatge **d'intermediació amb els bancs creditors** dels habitatges, per evitar casos concrets de desnonaments.

4.3b) A través de la Borsa d'Habitatge Social ampliar la oferta de **lloguers socials** d'habitatges buits, col·laborant amb propietaris particulars i també amb entitats i

gestionar habitatges per a situacions d'emergència social.

4.3c) Desenvolupar un programa específic per tractar les situacions de sobreendeutament i evitar el risc de **desnonament** o execució hipotecària.

4.4a) Organitzar **tallers d'autosuficiència** en economia domèstica de manera conjunta amb el voluntariat social i les entitats del municipi (cuina de supervivència, arranjaments de roba, petites reparacions de la llar...)

4.4b) Organitzar sessions gratuïtes de **loga inclusiu**, tallers de resiliència i altres ofertes provinents de les entitats del municipi.

4.4c) Entrar a formar part de la xarxa "**Apropa Cultura**" que posa a l'abast de col·lectius de risc la oferta cultural de la ciutat. Implicar les associacions culturals del municipi en l'acollida de persones en risc d'exclusió social.

Objectiu Prioritari 2 (5)

Potenciar l'autonomia i la salut mental de les persones

Garantir la salut integral de les persones del municipi i donar suport a aquelles persones amb malaltia, discapacitat i/o situacions de dependència tot potenciant l'autonomia i la capacitació de les persona.

Objectius específics

5.1. Millorar el treball en xarxa i la coordinació dels diversos serveis de salut mental tot evitant duplicitat d'esforços i buits assistencials.

5.2. Vetllar per la inserció laboral de les persones amb malaltia mental.

5.3. Sensibilitzar la població de la ciutat en l'àmbit de la discapacitat i de la malaltia mental, tenint en compte que són conceptes que no sempre van units.

Projectes d'intervenció

5.1a) Creació d'una **Taula de Salut Mental** que coordini els serveis/entitats que atenen persones amb malaltia mental i les seves famílies (inclosos serveis mèdics).

5.1b) Realitzar un **estudi-diagnosi** específic sobre el col·lectiu de persones amb malaltia mental. Detectar les **necessitats i demandes**.

5.1c) En el marc del Mapa de Recursos Inclusius on-line, incloure un **recull recursos sobre Salut Mental** i realitzar una sessió amb les entitats/organismes competents explicant els recursos disponibles.

5.1d) Crear **grups d'ajuda mútua** i/o suport i/o serveis de respir a les famílies de malalts/es mentals i els propis malalts. Crear grups d'ajuda mútua de suport per a **persones cuidadores** de persones amb dependència.

5.2a) Seguir impulsant el **servei d'acompanyament a persones amb malaltia mental** a l'empresa ordinària (Treball amb suport).

5.2b) Posar en marxa d'un **Servei Prelaboral** com a mitjà d'integració laboral de les persones amb risc d'exclusió social.

5.3a) Seguir treballant el respecte i la normalització de la discapacitat als centres educatius a través d'un **taller del PAE** per garantir la **inclusió relacional de les**

persones amb discapacitat. Fer extensiva a altres centres educatius la prova pilot de tallers de sensibilització sobre la malaltia mental engegada el curs 2012-13.

5.3b) Seguir impulsant la realització de sessions (in)formatives de **discapacitat i sexualitat** amb persones amb discapacitat i/o familiars.

5.3c) Revisar l'**accessibilitat** de les persones amb discapacitat als centres d'oci, esbarjo i esport de la ciutat.

5.3d) Oferir **formació bàsica per a professionals** amb la finalitat d'atendre a les persones amb malaltia mental sense prejudicis ni estigmes. Realitzar formacions específiques i/o reciclatge per a tècnics/es que treballen de manera directa amb persones amb malaltia mental.

5.3e) Involucrar **voluntariat social** específic en l'atenció a les persones amb malaltia mental i les seves famílies.

Objectiu Prioritari 3 (6)**Mercat laboral inclusiu**

Impulsar un Pla Estratègic de Ciutat contra l'Atur perquè la ciutadania rebi una atenció global i efectiva davant l'actual situació del mercat laboral.

Objectius específics

- 6.1. Establir un protocol únic d'informació facilitada a persones en atur
- 6.2. Fomentar la creació de llocs de treball i/o projectes d'autoocupació.
- 6.3. Vetllar per la inserció laboral de les persones amb dificultats per accedir al mercat laboral i la Responsabilitat Social Corporativa.

Projectes d'intervenció

6.1a) Establir una coordinació dels serveis d'atenció a les persones aturades per tal de facilitar una **informació comuna a l'usuari** amb l'objectiu que la persona sàpiga on dirigir-se segons la demanda. En el marc del Mapa de Recursos Inclusius web elaborar un Mapa de **recursos i serveis** a persones en situació d'atur. Potenciar una borsa de treball que centralitzi la informació d'ofertes de feina de totes les entitats i agències del municipi (i/o rodalies). Facilitar-la als diferents serveis.

6.1b) Crear una **taula de departaments i regidories** per abordar temes en relació al mercat de treball, per estudiar jaciments d'ocupació, com ara el foment de la professionalització de **serveis a les persones** o aprofitar les **possibilitats econòmico-laborals de la ciutat** (el mar, la terra, ferrocarril, turisme cultural, etc.). Treballar per aconseguir una col·laboració estreta també del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

6.2a) Generar **espais de relació/participació** que puguin esdevenir projectes d'autoocupació en persones aturades. Promoure la tutorització o el coaching personalitzat en els itineraris d'inserció.

6.2b) **Grups per treballar la motivació laboral**, autoestima, habilitats, relació amb altres persones en la mateixa situació...

6.2c) Suport a l'**impuls d'una microeconomia local** no especulativa. Estudiar la possibilitat dels **microcrèdits** per a les iniciatives d'autoocupació.

6.3a) Potenciar la **Comissió de Compres i Contractació Pública Responsable** per tal de que incorpori clàusules socials i mediambientals en els plecs de condicions de les contractacions que hagi d'efectuar l'Ajuntament, així com impulsar i fomentar que les empreses contractades per l'Ajuntament, quan hagin de contractar a tercers, ho facin també en base a criteris socials i mediambientals.

6.3b) Establir una coordinació activa entre els agents implicats en la selecció de les persones aturades per accedir als **Plans d'Ocupació Local**.

6.3c) **Sensibilitzar l'empresa ordinària** en la contractació de persones aturades amb risc social.

Objectiu Prioritari 4 (7)

Joves i inclusió social

Promoure la inclusió sociolaboral dels joves que no han finalitzat els seus estudis o amb fracàs escolar

Objectius específics

7.1. Lluitar contra el fracàs escolar, potenciar el capital formatiu de la ciutadania, promocionar l'augment del nivell d'estudis i formatiu, i la millora de coneixements i habilitats de la persona.

7.2. Potenciar la inserció laboral dels joves ni-ni, mitjançant serveis d'acompanyament i suport.

7.3. Fomentar la participació juvenil com a manera de conèixer les necessitats dels joves i empoderar el col·lectiu.

Projectes d'intervenció

7.1a) Tenint en compte la Diagnosi del Pla Local de Joventut 2011, aprofundir en una **diagnosi específica de joventut i exclusió/inclusió social**.

7.1b) Millorar la coordinació entre l'Ajuntament i els IES per tal de treballar en la **prevenció del fracàs escolar**.

7.1c) Seguir impulsant el Projecte FAR i les **adaptacions curriculars individualitzades**, que combinen la formació a l'Insitut amb activitats pràctiques orientades al món laboral.

7.1d) Posar en marxa el **projecte Phylé**, de prevenció del fracàs acadèmic i l'absentisme escolar en els centres de secundària mitjançant les mesures alternatives a l'expulsió.

7.1f) Estudiar la viabilitat de donar suport a la creació d'un **Banc de Llibres de Text** de la ciutat. Seguir donant Ajuts a l'Escolaritat per a l'adquisició de llibres de text a alumnes amb dificultats socioeconòmiques.

7.2a) Promoure un **grup pilot de joves** amb perspectives professionals afins per la autoocupació (amb suport tècnic). Treballar amb l'ADEG i IMET un projecte SUMA'T o semblant.

7.2b) Estudiar la viabilitat i cercar els recursos necessaris per: incorporar un **educador/a social a l'Oficina Jove** per acompanyar als i les joves i fer d'enllaç amb altres agents. Crear un projecte d'actuació directa en el medi obert amb joves als llocs de trobada d'ells/es (educadors "de carrer").

7.2c) Oferir **assessorament psicològic professional** a l'Oficina Jove, com a espai de referència per al jovent.

7.3a) En el marc del Pla Local de Joventut, preveure un **espai autogestionat per joves** (tipus casal de Joves o similar).

7.3b) Posar en marxa el **Centre Obert**. Reformular l'Espai Jove i Espai Acció per donar un impuls al treball preventiu de l'educació en el lleure.

7.3c) Vetllar per a la conciliació de l'oci, el descans i l'ús cívic de l'espai públic.

7.3d) Mantenir i potenciar el Servei de Mesures Alternatives, per facilitar una major i millor **integració dels joves a la comunitat** a través del reconeixement, la reflexió i la responsabilització dels danys causats. El que afavorirà una millora en la convivència i previndrà possibles conflictes futurs.

5.3. Calendarització i pressupost de les accions

A continuació presentem una calendarització de les accions que es desprenen de les línies estratègiques i els objectius prioritaris. Com veureu, és un calendari molt global que relaciona cada **acció amb una previsió de l'any en que s'iniciarà el treball** corresponent. Assignar una data concreta a cada acció ens ha semblat no realista, ja que ha de ser cada agent impulsor que, amb els **agents implicats, estableixi un calendari viable** per a cadascun dels programes inclusius. No obstant això, sí que volíem deixar constància de que no totes les accions es començaran a treballar el primer any de desplegament del pla, ja que suposen una inversió d'esforços prou important com per a concentrar-se en el primer any de desplegament del Pla. Tampoc ens semblava viable establir una data final d'implementació de cada acció, doncs són molts els agents implicats com per a prendre aquesta decisió a priori, ara que tot just estem presentant les pròpies accions. Hem preferit deixar-ho obert a establir calendaris que després presenten moltes dificultats per ser acompanyats.

34

Així, hem dividit les accions segons l'any en que es preveu començar a treballar-les, de tal manera que aquelles **més urgents** o que presenten menys dificultats d'implementació, es començaran a treballar a curt termini, començant el passat any 2013, d'altres es preveu que es puguin iniciar aquest any i altres que es contemplen de cara a l'any 2015. Cal recordar, però, que aquest calendari és una proposta i que s'anirà adaptant a la realitat social i tècnica en cada moment.

Per altra banda, també s'ha demanat a cada agent impulsor i cada agent participant de cadascuna de les accions, que valoressin quina **despesa directa** suposaria el fet de dur a terme (ja sigui com a líder o com a col·laborador) l'acció en qüestió. Això s'ha treballat amb tots els departaments de l'Ajuntament al llarg de l'any 2013, mitjançant tres revisions de les accions d'aquest pla. Així doncs, a la darrera columna del calendari que presentem a continuació hi trobareu quin és el cost directe esperat de cada una de les accions inclusives a posar en marxa o a continuar treballant.

Figura 8. Calendari general i previsió de pressupost de les accions

ref.	Acció	Any inici treb.	Agents impulsors	Agents implicats			COST DIRECTE TOTAL	
1 Foment de la participació, el voluntariat i l'associacionisme								
1a	Organitzar un acte públic d'adhesió al Pla d'Inclusió en que els agents político-socials de la ciutat signin públicament la seva adhesió i col·laboració.	2014	VNG Inclusió	tothom ajuntament	agents socials	agents polítics	agents econòmics	0 €
1b	Creació d'un Grup Assessor de Ciutadans/es com a òrgan consultiu sobre polítiques/accions inclusives. Utilització del Registre Ciutadà. Treballar en donar una resposta/devolució de manera ràpida a la ciutadania.	2014	VNG Inclusió	Participació				0 €
1c	En el marc de la Mesa d'Entitats Socials impuls d'una Borsa o xarxa de voluntariat social, que derivi persones interessades i promogui noves formes de voluntariat a la lluita contra l'exclusió social.	2014	VNG Inclusió	Participació Cooperació	Mesa d'entitats			0 €
1d	Promoure la responsabilitat social del personal municipal a través de fomentar el voluntariat social entre el personal que treballa a l'ajuntament.	2014	Unitat RSC	Participació	Serveis Socials	RRHH	Mesa d'entitats	0 €
1e	Descentralitzar algunes actuacions i informacions de VNG Inclusió per barris, escoles, instituts o AAVV per tal d'evitar que el centre de la ciutat esdevingui el nucli inclusiu i la perifèria una zona de marginalitat informativa.	2014	VNG Inclusió	Participació				0 €
1f	Potenciar l'ús dels centres cívics i altres recursos i dotacions municipals especialment per a col·lectius en risc social i per a les entitats que s'hi dediquen.	2014	Participació	Mesa d'entitats				0 €
1g	Establir espais virtuals de feedback amb la ciutadania a través de la pàgina web de VNG Inclusió (enquestes., bústia suggeriments...) i facilitar a les entitats i associacions del municipi un espai d'interlocució i intercanvi d'informació.	2014	VNG Inclusió					0 €

1h	<p>Buscar estratègies paral·leles a la participació on-line per tal de que aquelles persones amb dificultats d'accés a les TIC no quedin al marge. Impulsar estratègies de participació a través de SMS al telèfon mòbil per tal de que arribin al major nombre de persones possibles.</p>	2014	Comunicació	VNG Inclusió		2.000 €
2 Impulsar l'economia social i l'emprenedoria						
2a	<p>Estudiar la viabilitat d'establir un sistema de microcrèdits en col·laboració amb entitats financeres presents al territori per a la posta en marxa de negocis d'autoocupació.</p>	2013	Mancomunitat Penedès-Garraf			0 €
2b	<p>Promoure i desplegar el Mapa de l'emprenedoria, donant suport a iniciatives d'autoocupació i microempresa a través dels diferents espais cowork temàtics contemplats</p>	2014	Promoció Econòmica	Neàpolis		0 €
2c	<p>Organitzar sessions estables sobre creació d'empreses, cooperativisme i temes d'interès per a empresaris/es i emprenedors/es.</p>	2014	IMET	Medi Ambient	Mancomunitat Penedès-Garraf	0 €
2d	<p>Incentivar amb desgravacions fiscals i impositives la creació d'empreses d'iniciativa social i d'inserció social.</p>	2015	Intervenció i compres	Unitat RSC		0 €
3 Coneixement, transparència i coordinació						
3a	<p>Mantenir i potenciar que cada servei municipal reculli dades internes i establir un mecanisme comú de recollida, tractament i anàlisi de dades de l'Ajuntament i un espai que les centralitzi. Establir una bateria d'indicadors consensuada entre serveis municipals i entitats. Actualitzar la Diagnosi de l'Exclusió Social trimestralment en els indicadors que així ho permetin, a partir d'aquesta informació consensuada.</p>	2015	VNG Inclusió	OAC	RRHH	0 €
3b	<p>Creació d'una pàgina web pròpia de VNG Inclusió, que esdevingui font d'informació i coneixement i un recurs útil per a tècnics/es i ciutadania i mantenir-la actualitzada amb notícies, articles, enquestes d'interès i opinions de la ciutadania.</p>	2013	VNG Inclusió			0 €
3c	<p>Seguir impulsant la presència de VNG Inclusió a les xarxes socials (Facebook, twitter,...) així com la seva utilització per a la difusió d'informació i coneixement d'interès per als seguidors.</p>	2013	VNG Inclusió			0 €

3d	Oferir estudis concrets i dades actualitzades sobre exclusió a la ciutadania i professionals.	2014	VNG Inclusió					0 €
3e	Fer una Jornada anual de l'Exclusió Social al municipi. A més, organitzar cada any com a mínim una activitat conjunta de formació entre professionals municipals, no municipals i voluntariat i entitats del municipi al voltant de la inclusió social.	2013	VNG Inclusió					0 €
3f	Creació d'un Catàleg de Recursos inclusius on-line que esdevingui una eina pública i actualitzada.	2013	VNG Inclusió					2.000 €
3g	Dinamitzar el bloc del portal d'entitats i de la Mesa d'Entitats.	2013	Participació	Serveis Socials				0 €
3h	Crear un sistema d'avaluació del Pla , de manera permanent i continuada, amb la participació dels agents socials, per tal de redefinir i planificar noves accions amb caràcter anual.	2014	VNG Inclusió					0 €
4 Mínims d'inclusió social								
4.1 Treballar una resposta conjunta de l'Ajuntament front les famílies amb més dificultats del municipi								
4.1a	Impulsar la realització del Pla d'Infància que prioritzi actuacions ver la igualtat d'oportunitats dels infants. Seguir treballant amb la Taula Comarcal d'Infància.	2013	Participació	tothom ajuntament				0 €
4.2 Millorar la comunicació i relació entre les entitats del municipi per realitzar accions conjuntes i/o complementàries front la pobresa								
4.2a	Ampliar la Mesa d'Entitats Socials a més entitats i temes inclusius amb prospecció d'iniciatives municipal pel suport a les famílies amb més dificultats.	2013	Serveis Socials	VNG Inclusió	Salut	Participació ó Cooperació		0 €
4.2b	Impulsar la reconversió amb un canvi de model del Banc de Queviures . Seguir impulsant campanyes de recollida de roba, etc.	2014	Serveis Socials	Mesa d'entitats				0 €
4.2c	Estudiar la viabilitat d'un menjador social públic o en col·laboració amb les entitats a la ciutat que formen part de la Mesa d'Entitats de la ciutat. Fer una anàlisi de la situació dels infants i la cobertura de menjadors escolars.	2013	Serveis Socials	Salut	Mesa d'entitats			0 €
4.3 Apostar per un model residencial sostenible i adequat a les condicions socioeconòmiques de la ciutat								

4.3a	Potenciar el servei de l'Oficina Local d'Habitatge d'intermediació amb els bancs creditors dels habitatges, per evitar casos concrets de desnonaments.	2013	Habitatge	Serveis Socials	Entitats financeres		0 €
4.3b	A través de la Borsa d'Habitatge Social ampliar la oferta de lloguers socials d'habitatges buits, col·laborant amb propietaris particulars i també amb entitats i gestionar habitatges per a situacions d'emergència social.	2013	Habitatge	Serveis Socials	Entitats financeres		0 €
4.3c	Desenvolupar un programa específic per tractar les situacions de sobreendeutament i evitar el risc de desnonament o execució hipotecària.	2013	Habitatge	serveis socials			0 €
4.4 Potenciar les relacions comunitàries i les estratègies de resiliència davant les dificultats							
4.4a	Organitzar tallers d'autosuficiència en economia domèstica de manera conjunta amb el voluntariat social i les entitats del municipi (cuina de supervivència, arranjaments de roba, petites reparacions de la llar...)	2014	VNG Inclusió	Mesa d'entitats	Medi Ambient		1.000 €
4.4b	Organitzar sessions gratuïtes de loga inclusiu , tallers de resiliència i altres ofertes provinents de les entitats del municipi.	2014	VNG Inclusió	Serveis Socials	Mesa d'entitats	Participació	0 €
4.4c	Entrar a formar part de la xarxa " Apropa Cultura " que posa a l'abast de col·lectius de risc la oferta cultural de la ciutat. Implicar les associacions culturals del municipi en l'acollida de persones en risc d'exclusió social.	2013	Cultura	VNG Inclusió			1.250 €
5 Potenciar l'autonomia i la salut mental de les persones							
5.1 Millorar el treball en xarxa i la coordinació dels diversos serveis de salut mental tot evitant duplicitat d'esforços i buits assistencials							
5.1a	Creació d'una Taula de Salut Mental que coordini els serveis/entitats que atenen persones amb malaltia mental i les seves famílies (inclosos serveis mèdics).	2014	Serveis Socials	Salut	IMET (Matí)	CSM, Hospital de Dia, SRC, ATRA, CASD	0 €

5.1b	Realitzar un estudi-diagnosi específic sobre el col·lectiu de persones amb malaltia mental. Detectar les necessitats i demandes .	2014	VNG Inclusió	Serveis Socials	IMET (Matí)	Salut	entitats/institucions salut mental	0 €	
5.1c	En el marc del Mapa de Recursos Inclusius on-line, incloure un recull recursos sobre Salut Mental i realitzar una sessió amb les entitats/organismes competents explicant els recursos disponibles.	2014	VNG Inclusió					0 €	
5.1d	Crear grups d'ajuda mútua i/o suport i/o serveis de respir a les famílies de malalts/es mentals i els propis malalts. Crear grups d'ajuda mútua de suport per a persones cuidadores de persones amb dependència	2014	Serveis Socials (psicòloga, EAD)	IMET(Matí)	entitats/institucions salut mental			0 €	
5.2 Vetllar per la inserció laboral de les persones amb malaltia mental									
5.2a	Seguir impulsant el servei d'acompanyament a persones amb malaltia mental a l'empresa ordinària (Treball amb suport)	2013			IMET (Matí)	entitats/institucions salut mental			0 €
5.2b	Posar en marxa un Servei Prelaboral com a mitjà d'integració laboral de les persones amb risc d'exclusió social	2014	Serveis socials	IMET				0 €	
5.3 Sensibilitzar la població de la ciutat en l'àmbit de la discapacitat i de la malaltia mental, tenint en compte que són conceptes que no sempre van units									
5.3a	Seguir treballant el respecte i la normalització de la discapacitat als centres educatius a través d'un taller del PAE per garantir la inclusió relacional de les persones amb discapacitat . Fer extensiva a altres centres educatius la prova pilot de tallers de sensibilització sobre la malaltia mental engegada el curs 2012-13.	2013			Salut			0 €	
5.3b	Seguir impulsant la realització de sessions (in)formatives de discapacitat i sexualitat amb persones amb discapacitat i/o familiars.	2014			Salut			0 €	
5.3c	Revisar l' accessibilitat de les persones amb discapacitat als centres d'oci, esbarjo i esport de la ciutat.	2015			Esports			0 €	
5.3d	Ofertir formació bàsica per a professionals amb la finalitat d'atendre a les persones amb malaltia mental sense prejudicis ni estigmes. Realitzar formacions específiques i/o reciclatge per a tècnics/es que treballen de manera directa amb persones amb malaltia mental.	2014	VNG Inclusió	IMET (Matí)	entitats/institucions salut mental			0 €	

5.3e	Involucrar voluntariat social específic en l'atenció a les persones amb malaltia mental i les seves famílies.	2014	Mesa d'Entitats	Serveis socials	entitats/institucions salut mental		0 €	
6 Un mercat laboral inclusiu								
6.1 Establir un protocol únic d'informació facilitada a persones en atur								
6.1a	Establir una coordinació dels serveis d'atenció a les persones aturades per tal de facilitar una informació comuna a l'usuari amb l'objectiu que la persona sàpiga on dirigir-se segons la demanda. En el marc del Mapa de Recursos Inclusius web elaborar un Mapa de recursos i serveis a persones en situació d'atur. Potenciar una borsa de treball que centralitzi la informació d'ofertes de feina de totes les entitats i agències del municipi (i/o rodalies). Facilitar-la als diferents serveis.	2014	Serveis Socials / VNG Inclusió	IMET	OAC	SOC	0 €	
6.1b	Crear una taula de departaments i regidories per abordar temes en relació al mercat de treball, per estudiar jaciments d'ocupació, com ara el foment de la professionalització de serveis a les persones o aprofitar les possibilitats econòmico-laborals de la ciutat (el mar, la terra, ferrocarril, turisme cultural, etc.). Treballar per aconseguir una col·laboració estreta també del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).	2014	Promoció Econòmica	IMET	Joventut	RRHHSO C	ADEG	0 €
6.2 Fomentar la creació de llocs de treball i/o projectes d'autoocupació								
6.2a	Generar espais de relació/participació que puguin esdevenir projectes d'autoocupació en persones aturades. Promoure la tutorització o el coaching personalitzat en els itineraris d'inserció.	2014	IMET	Serveis socials	Promoció Econòmica	RRHH	SOC	0 €
6.2b	Grups per treballar la motivació laboral , autoestima, habilitats, relació amb altres persones en la mateixa situació...	2014	Serveis Socials	IMET				0 €
6.2c	Suport a l' impuls d'una microeconomia local no especulativa. Estudiar la possibilitat dels microcrèdits per a les iniciatives d'autoocupació.	2014	Mancomunitat Penedès-Garraf					0 €
6.3 Vetllar per la inserció laboral de les persones amb dificultats per accedir al mercat laboral i la Responsabilitat Social Corporativa								

<p>6.3a Potenciar la Comissió de Compres i Contractació Pública Responsable per tal de que incorpori clàusules socials i mediambientals en els plecs de condicions de les contractacions que hagi d'efectuar l'Ajuntament, així com impulsar i fomentar que les empreses contractades per l'Ajuntament, quan hagin de contractar a tercers, ho facin també en base a criteris socials i mediambientals.</p>	2014	Unitat RSC	Intervenció i compres	Serveis Socials	Medi Ambient Urbanism e Serveis Jurídics Serveis viaris	Àrea de serveis a les persones	0 €
<p>6.3b Establir una coordinació activa entre els agents implicats en la selecció de les persones aturades per accedir als Plans d'Ocupació Local.</p>	2014	RRHH	Serveis Socials	Sindicats	SOC		0 €
<p>6.3c Sensibilitzar l'empresa ordinària en la contractació de persones aturades amb risc social.</p>	2015	IMET	ADEG				0 €
<p>7 Joves i inclusió social</p>							
<p>7.1 Lluitar contra el fracàs escolar, potenciar el capital formatiu de la ciutadania, promocionar l'augment del nivell d'estudis i formatiu, i la millora de coneixements i habilitats de la persona</p>							
<p>7.1a Tenint en compte la Diagnosi del Pla Local de Joventut 2011, aprofundir en una diagnosi específica de joventut i exclusió/inclusió social.</p>	2014	Joventut	VNG Inclusió				0 €
<p>7.1b Millorar la coordinació entre l'Ajuntament i els IES per tal de treballar en la prevenció del fracàs escolar.</p>	2013	Serveis Socials (EASE)	IMET (Educació)	IES			0 €
<p>7.1c Seguir impulsant el Projecte FAR i les adaptacions curriculars individualitzades, que combinen la formació a l'Insitut amb activitats pràctiques orientades al món laboral.</p>	2013	IMET (Educació)	Departament Ensenyament Generalitat	IES			0 €
<p>7.1d Posar en marxa el projecte Phylé, de prevenció del fracàs acadèmic i l'absentisme escolar en els centres de secundària mitjançant les mesures alternatives a l'expulsió.</p>	2013	Serveis Socials (EASE)	IES				0 €
<p>7.1f Estudiar la viabilitat de donar suport a la creació d'un Banc de Llibres de Text de la ciutat. Seguir donant Ajuts a l'Escolaritat per a l'adquisició de llibres de text a alumnes amb dificultats socioeconòmiques</p>	2014	IMET (Educació)	Serveis Socials	Centres Educatius			0 €

7.2 Potenciar la inserció laboral dels joves ni-ni, mitjançant serveis d'acompanyament i suport								
7.2a	Promoure un grup pilot de joves amb perspectives professionals afins per la autoocupació (amb suport tècnic). Treballar amb l'ADEG i IMET un projecte SUMA'T o semblant.	2015	Joventut	IMET	ADEG	depèn finançament Gene		
7.2b	Estudiar la viabilitat i cercar els recursos necessaris per: incorporar un educador/a social a l'Oficina Jove per acompanyar als i les joves i fer d'enllaç amb altres agents. Crear un projecte d'actuació directa en el medi obert amb joves als llocs de trobada d'ells/es (educadors "de carrer").	2014	Serveis Socials	Joventut	Polícia Local	0 €		
7.2c	Oferir assessorament psicològic professional a l'Oficina Jove, com a espai de referència per al jovent.	2013	Joventut	Salut	Serveis Socials	0 €		
7.3 Fomentar la participació juvenil com a manera de conèixer les necessitats dels joves i empoderar el col·lectiu								
7.3a	En el marc del Pla Local de Joventut, preveure un espai autogestionat per joves (tipus casal de Joves o similar).	2014	Joventut	Entitats Juvenils		0 €		
7.3b	Posar en marxa el Centre Obert . Reformular l'Espai Jove i Espai Acció per donar un impuls al treball preventiu de l'educació en el lleure.	2013	Serveis Socials	Actua		140.000 €		
7.3c	Vetllar per a la conciliació de l'oci, el descans i l'ús cívic de l'espai públic.	2014	Convivència	Serveis Viaris	Esports	Joventut	Participació Medi Ambient Polícia Local Serveis Socials	0 €
7.3d	Mantenir i potenciar el Servei de Mesures Alternatives, per facilitar una major i millor integració dels joves a la comunitat a través del reconeixement, la reflexió i la responsabilització dels danys causats. El que afavorirà una millora en la convivència i previndrà possibles conflictes futurs.	2013	Serveis Socials (SMA)	CSP			0 €	

6. PROCÉS D'AVALUACIÓ

• Perquè avaluem?

L'avaluació és un instrument que ha de permetre **l'anàlisi, el seguiment i l'adequació del Pla** i que, per tant, ens ha de facilitar la informació per conèixer de quina manera s'està executant la política d'inclusió social del municipi. En aquest sentit, pensem que és imprescindible que el pla d'acció vagi associat a una proposta de sistema d'avaluació, en tant que permet detectar-ne l'efectivitat i l'eficiència i ens ha de facilitar reajustar el contingut de les accions, així com reassignar-ne recursos i revisar els objectius i resultats esperats.

El procés d'avaluació d'aquest pla té diversos objectius:

- ✓ **Millora de la gestió:** proveu informació rellevant a la Oficina Tècnica sobre com s'està executant el Pla d'Acció.
- ✓ **Mecanisme de rendició de comptes:** explicar els resultats a responsables polítics, tècnics, agents socials i ciutadania i tots els actors que treballen per a la inclusió social.
- ✓ **Reajustament del contingut:** permet detectar-ne l'efectivitat i l'eficiència, ha de facilitar l'adequació de les accions i la reassignació de recursos.

• Qui avalua?

Donat els recursos de que disposem actualment, la possibilitat que pren més força és la de fer una autoavaluació, és a dir, comptar amb un espai de treball intern en el qual reflexionar a l'entorn del seguiment de l'execució del Pla d'acció. Per suposat, contemplem la possibilitat de que **l'avaluació s'obri al conjunt d'actors** que han participat a les fases de Diagnòstic, redacció i la mateixa implementació del pla, donat que moltes de les accions són liderades per altres serveis de l'ajuntament i/o entitats i no necessàriament per VNG Inclusió.

• Què avaluem?

Són molts diversos els aspectes que es poden valorar i considerar quan s'avalua un Pla d'Inclusió. Donat que la nostra avaluació en principi no comptarà amb ajuda externa a la organització, pensem que l'aspecte que hem de prioritzar és **l'impacte de les accions al municipi**. En aquest cas, l'avaluació se centrarà en esbrinar si l'execució del Pla d'Acció per a la inclusió social efectivament mitiga el problema social que li dona raó de ser: els processos d'exclusió social al municipi. Com expliquem a l'inici del document, l'exclusió i les

problemàtiques socials són fenòmens en continua transformació, i són conseqüència de molts factors que sovint no són mesurables en termes quantitatius, el que representa una dificultat afegida a la tasca d'avaluació. De la mateixa manera que l'exclusió social, aquest ha de ser un **document de treball dinàmic**, sotmès a una contínua revisió i transformació.

Així doncs, l'avaluació tindrà com a objectiu valorar el **grau de consecució** de les línies estratègiques i els objectius prioritaris, mitjançant la valoració de cada una de les accions corresponents. Intentarem detectar, doncs, les raons que poden explicar els **avenços o retrocessos en cada terreny d'intervenció**. Per a això, cal que el pla s'executi de manera estable i en un període de temps prou ampli per a que els impactes puguin ser percebuts i mesurats. En aquest cas, creiem oportuna una revisió avaluativa a finals de cada any (2013, 2014 i 2015).

Un llistat no exhaustiu dels criteris d'avaluació pot ser el següent:

- ✔ **Pertinència.** Adequació de resultats i objectius de la intervenció al context.
- ✔ **Eficàcia.** Acompliment dels objectius de la intervenció.
- ✔ **Eficiència.** Relació entre els objectius assolits i els recursos invertits.
- ✔ **Impacte.** Qualsevol dels efectes produïts, voluntaris o involuntaris.
- ✔ **Viabilitat.** Manteniment dels resultats de la intervenció a mig termini.
- ✔ **Apropiació.** Valora el lideratge efectiu.
- ✔ **Participació.** Valora el grau d'incorporació dels agents.
- ✔ **Cobertura.** Analitza els col·lectius i organitzacions beneficiàries de les accions.

• **Cóm avaluem?**

Es fa necessari, per tant, dissenyar una bateria d'indicadors per avaluar un o més aspectes dels criteris esmentats anteriorment **a cada acció concreta**. Aquests indicadors ens permetran disposar d'informació sistemàtica amb una periodicitat pertinent, per a seguir i avaluar el progrés dels diversos objectius estratègics i de les actuacions que hi comporten. De manera progressiva, i en funció de la seva disponibilitat, s'aniran incorporant nous indicadors i perfeccionant-ne els indicadors inicials.

Un cop aprovat el Pla d'Acció, es realitzarà una primera definició dels **indicadors de resultat, de seguiment, de satisfacció i de context** que ens ajudaran a avaluar cada una de les accions dutes a terme cada any. Així mateix, es marcarà un "llindar crític" de cada

indicador, per sota del qual l'objectiu es considerarà no assolit. Aquests indicadors estaran recollits a una fitxa de cada acció, que es **consensuarà amb l'agent impulsor** i els agents implicats, de tal manera que ens assegurem que estem creant un sistema d'avaluació realista de cada acció, ja que estarà basat en la informació i dades que cada actor es comprometi a poder recollir. Per tal d'optimitzar els esforços i guiar les tasques posteriors, caldria elaborar una proposta d'avaluació de les accions durant el primer semestre de l'any 2013.

Figura 9. Exemple de fitxa d'acció

FITXA ACCIÓ				
Organitzar un acte públic d'adhesió al Pla d'Inclusió en que els agents político-socials de la ciutat signin públicament la seva col·laboració				
Línia/objectiu general	Foment de la participació, el voluntariat i l'associacionisme		any inici treball	
objectiu específic / Ref.	1a		2013	
AGENTS PARTICIPANTS				
impulsors	VNG Inclusió			
implicats	agents socials, polítics i econòmics			
AVALUACIÓ				
indicadors	finalitat	resp. seguiment	fita	llindar crític
Nombre d'entitats interessades	Sensibilitzar el màxim nombre d'entitats del municipi	VNG Inclusió	100% de les entitats/organismes	75%
Visibilització de l'acte	Difondre el més possible als MMCC	VNG Inclusió	3 mitjans de comunicació local/comarcal	1 mitjà
Entitats assistents	Aconseguir l'assistència de les entitats de la ciutat	VNG Inclusió	20% del total. Organitzacions sindicals, ADEG i grans empreses	15% del total + 1 sindicat + ADEG
Avaluació de l'acte	Valorar la qualitat i el compromís dels signants	VNG Inclusió	Valoració superior a 8 de l'acte	Valoració superior a 6,5

7. BIBLIOGRAFIA

BRUGUÉ, Q. (2010) *Políticas para la Cohesión Social: Nuevos Contenidos y Nuevas Formas* a Guillén,T. y Ziccardi,A. (eds). *La acción social del gobierno local*. México: IGLOM.

Diagnosi de l'Exclusió Social a Vilanova i la Geltrú (2011). Vilanova i la Geltrú: Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, Oficina Tècnica VNG Inclusió.

Plans locals d'inclusió i cohesió social. Guia metodològica revisada (2012). Barcelona: Diputació de Barcelona. Col·lecció Documents de Treball., Sèrie Benestar Social núm. 13.

SUBIRATS, J., ABAIGUÉ, B. (2006) *Educació i comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integral dels agents educatius*. Finestra Oberta, núm. 48. Barcelona: Ed. Fundació Jaume Bofill.

Trajectòries d'Exclusió Social a Vilanova i la Geltrú (2011). Vilanova i la Geltrú: Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, Oficina Tècnica VNG Inclusió.

ANNEX

Annex 1: Recull de propostes de les sessions participades per col·lectiu de risc

Persones en situació d'atur i famílies amb pobresa	Diagnòstic i acció compartida de nou context socioeconòmic com a prioritat municipal / eix estratègic	Grups de treball interdepartamentals d'atenció a les famílies amb pobresa Reunions entre entitats socials i entitats proveïdores d'aliments, roba... Taules de coordinació comarcals sobre qüestions prioritàries Reunions entre entitats i serveis públics d'ocupació Més coneixement entre entitats
	Adequació de plans d'ocupació afí a la realitat i les noves competències	
	Creació d'un circuit únic d'atenció a l'aturat/ada	Flexibilitzar, clarificar i unificar tràmits
	Borsa de treball centralitzada de totes les entitats del municipi	
	Mapa de recursos i serveis per a persones aturades	
	Impuls d'una microeconomia local alternativa: moneda local...	
	Potenciar les relacions comunitàries	Potenciar les xarxes d'intercanvis de serveis i ajuda mútua. Xarxes de solidaritat: Banc del temps/mercats d'intercanvi...** Grups a serveis socials, amb col·laboració amb d'altres serveis o no, per treballar la motivació laboral, autoestima, habilitats, per poder treballar també la relació amb altres persones en la mateixa situació Treball de persones aturades en tasques de treball comunitari
	Creació de llocs de treball i/o autoocupació	Recuperar antics oficis Fomentar la professionalització dels serveis a les persones Aprofitar les possibilitats economico-laborals del Mar Taules de persones aturades per generar projectes d'autoocupació Treball de sensibilització amb l'empresa ordinària per fomentar la contractació de persones aturades en risc social

Joves amb dificultats educatives i laborals	Realitzar una diagnosi sobre el col·lectiu	Fer un estudi sobre els factors que incideixen al fracàs escolar, manca de motivació Cens específic per a aquest tipus de joves
	Participació juvenil	Taules de participació per a joves Espais i activitats autogestionats per joves Crear un Casal de Joves Motivar i reconèixer les aportacions dels joves, tot promovent l'autoocupació en els sectors que els hi interessin
	Model d'atenció	Canviar l'estil d'atenció als joves per part dels serveis, cap a una major escolta
	Anar al "terreny" dels joves	Visitar IES, Educadors de carrer...*
	Millora i reforç dels circuits de comunicació	Coordinació més estreta i intensa entre Promoció de la Ciutat, IMET i Oficina Jove* Prevenició del fracàs escolar a secundària: crear comissions entre departaments (SSB, IMET, Educació?) Flexibilització del treball dels equips tècnics per participar a altres àrees i projectes i fer un enfocament comunitari

	<p>Millorar els circuits de comunicació amb les entitats</p> <p>Taula rodona amb tots els departaments i Regidories</p> <p>Estrènyer la coordinació entre l'Ajuntament i la Generalitat en matèria de joventut</p> <p>Organitzar el treball en xarxa des de la perspectiva dels processos i no de les persones</p> <p>Que hi hagi un referent a l'IMET a qui poder derivar joves</p>
Prevenió del fracàs escolar	<p>Millorar la coordinació de l'Ajuntament i els IES: més fluïda</p> <p>Promoure una xarxa de voluntariat ciutadà per reforç escolar, etc</p>
Fomentar el lleure educatiu en valors	
Crear sistemes de treball paral·lel amb famílies a partir dels 5 anys (escola de pares, integrar-les en primera acollida,...)	
Nous recursos per a l'Oficina Jove	<p>Posar un educador social a l'Oficina Jove per acompanyar als joves i fer d'enllaç amb ajuntament i entitats*</p> <p>Incorporar assessoria psicològica a l'Oficina Jove, desvinculant-la d'edificis formals (com l'ambulatori)</p>
Adaptar Serveis Socials	<p>Recuperar la figura de l'educador de carrer*</p> <p>incorporar un educador social al servei de primera acollida per tal d'atendre els joves i/o als familiars amb els que conviuen. Hi ha demanda.</p>
Noves formes d'ocupació	<p>Crear aules-taller*</p> <p>Joves ni-ni com a voluntaris/es</p> <p>Xarxes mixtes de treball intergeneracional que aprofitin els coneixements...</p>
Potenciar bones pràctiques	<p>Dotació de més recursos a l'IMET</p> <p>Treballar amb l'ADEG i les empreses del territori per promoure aprenents d'oficis*</p> <p>Potenciar el projecte diversificació curricular</p> <p>Projecte SUMA'T o semblant amb l'ADEG</p> <p>Projecte Integració als centres escolar (Ajuntament i IES)</p>
Adaptació a les necessitats del mercat laboral	<p>Formació més adaptada a la producció i a les perspectives de futur del mercat laboral</p> <p>Cursos més adaptats per part de l'IMET.</p>

Persones amb malaltia mental	Coneixement de la realitat i la problemàtica de les persones amb Malaltia Mental	<p>Formació dels professionals per atendre a les persones amb malaltia mental sense estigmatitzar</p> <p>Realitzar un estudi-diagnosi sobre el col·lectiu</p> <p>Sensibilitzar la societat vilanovina sobre aquesta realitat social, i anar de la segregació a la normalització</p>
	Millorar la coordinació	<p>Crear un espai virtual-real de coordinació entre departaments i serveis que atenen a les persones amb malaltia mental i les seves famílies.</p> <p>més coordinació amb la classe mèdica</p> <p>Fomentar la coneixença entre entitats de Salut Mental</p> <p>evitar la duplicitat de circuits i recursos</p> <p>creació d'una Taula de Salut Mental**</p> <p>En aquest sentit, es reivindica la flexibilització del circuits de derivació, massa rígids, i accelerar i agilitar els dictàmens per tal d'iniciar el més aviat possible les accions correctores i inclusives</p>
	Pla transversal de persones amb Malaltia Mental	<p>Detectar, mitjançant una adequada Diagnosi, les necessitats i demandes de les persones amb malaltia mental i les seves famílies: escoltar les persones afectades i desterrar els estereotips i els mites existents arran d'aquesta realitat social</p> <p>Derivació de casos puntuals des de l'Ajuntament a les entitats per acompanyament, etc.</p> <p>Més suport de l'Ajuntament a les famílies dels malalts mentals</p>

		Més compromís i ajuda per part de les entitats esportives ordinàries
		Difondre la informació sobre tots els recursos per salut mental: una sessió centralitzada per a les entitats, mapa de recursos...
		Promoure els recursos ordinaris i comunitaris i d'ajuda mútua enfront de la medicalització i l'excessiva vessant farmacològica d'aquest col·lectiu. Ajustar els tractaments i apostar per l'acció conjunta de la socialització i la normalització.
	Nous llocs de treball protegit i ordinari	creació d'un servei d'acompanyament a persones amb malaltia mental a l'empresa ordinària
		creació d'un Centre Especial de Treball
		Promoure la millora de la xarxa de recursos laborals, especialment aquells que tenen a veure amb les habilitats i competències prelaborals

Annex 2: Principals resultats de les entrevistes del “mapa dinàmic”. Bones i males pràctiques.

La coordinació entre l'Oficina Jove i els Educadors Socials. L'OJ com a punt entre diverses regidories i entitats	La pèrdua o minimització del treball al carrer
El CAPI Baix-a-Mar com a exemple d'enfocament conjunt de salut i serveis socials	L'existència de duplicitats en matèria d'ocupació
La coordinació entre IMET i Serveis Socials	La falta de sensibilització/estigmatització envers els joves
L'Oficina Jove com a exemple de “Finestra Única” i agència molt coneguda	La intermitència dels serveis que depenen de subvencions
La utilització del Servei de Mesures Alternatives relacionat amb l'incivisme en l'oci nocturn	La dificultat de transmissió d'informació entre professionals municipals i no municipals en determinats serveis, com ara salut mental
Els tallers de resiliència per a fills de dones maltractades	Podem aprofitar més alguns recursos, com algunes accions del Pla de Barris
El mecanisme conjunt relatiu a les expulsions dels instituts de la ciutat	La falta de professionals de referència per alguns usuaris amb determinada problemàtica, en especial les persones amb malaltia mental
El treball comunitari entre un IES, l'AVV i el Centre Cívic de la zona	La falta del mateix objectiu entre les agències que cooperen en una determinada actuació, sobretot si es tracta d'agències municipals i entitats
L'existència de protocols de derivació consolidats i posats a prova	El desconeixement sobre els recursos existents a la ciutat per fer front a l'exclusió social
El treball en xarxa a la Fira, entre Educació, Instituts, Equip Atenció Primària, Zona E	La falta de coordinació entre els professionals municipals que intervenen en els diferents àmbits
Conveni de l'Ajuntament amb Càritas per a la rehabilitació d'un habitatge	La resistència al canvi entre els professionals municipals envers el treball en xarxa i el treball comunitari
Projecte MATÍ per a persones amb discapacitat	La falta de coordinació entre àrees complementàries: Promoció Econòmica i Ocupació
La campanya al voltant del “Dia Mundial de la SIDA”	La falta d'un catàleg senzill de tràmits en les diverses àrees municipals
La coordinació estable entre l'Espai Equitat, Salut, VNG Inclusió i Joventut	La falta de realisme d'algunes iniciatives i l'excés d'optimisme
La gestió de pisos municipals entre diverses àrees municipals (OLH, Serveis Socials, Convivència, Recaptació, Policia Local)	La dificultat per trobar-se els professionals i, de vegades, la falta d'un Ordre del Dia clar en les trobades.

